

Sectors polítics i econòmics de l'estat han volgut trobar en les balances comercials una cortina de fum per contrarestar la reivindicació de la publicació de les balances fiscals.

Balances fiscals i comercials: res a veure

L'acció del sector públic central espanyol origina fluxos fiscals entre les nacions i les regions de l'estat en la mesura que els impostos i les despeses públiques es distribueixen territorialment. La balança fiscal recull aquests fluxos econòmics. D'aquesta manera, el saldo de la balança fiscal d'un territori s'obté com la diferència anual entre la despesa pública que el Govern estatal hi realitza i els impostos que hi recapta.

Quan en un territori els recursos recaptats superen els recursos que hi afloueixen, el signe negatiu del saldo defineix un dèficit fiscal. Quan el volum d'ingressos aportats per un territori al sector públic central és inferior als pagaments que en rep, el signe positiu defineix un dèficit fiscal.

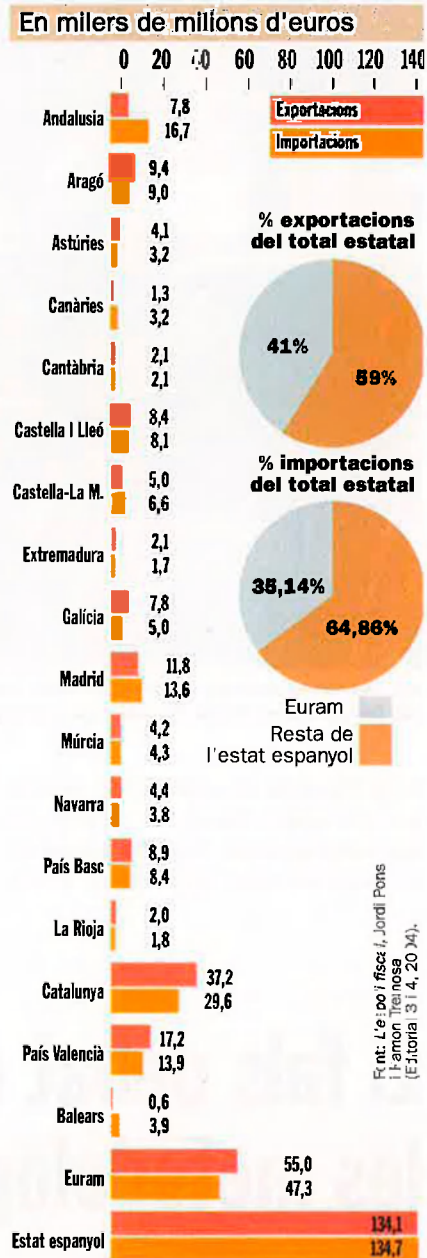
En les darreres setmanes hem sentit a dir des de Madrid, tant per boca de destacats dirigents del PSOE com del PP, que si els catalans ens entossudim a demanar la publicació de les balances fiscals entre els territoris autonòmics i el Govern estatal "caldrà publicar també els saldos comercials entre les diferents autonomies". S'espera, d'aquesta manera, que qualli la idea que els seculars dèficits fiscals dels territoris més productius de l'estat són compensats pels seus superàvits comercials amb les altres autonomies. Fa molt temps que els saldos comercials entre les diferents autonomies no s'ajusten: l'any 2003, l'Institut d'Estudis Autonòmics, en col·laboració amb l'editorial valenciana Tirant lo Blanch, va publicar un llibre dirigit per Josep Oliver i que duu per títol *La apertura exterior de las regiones en España*, referit al període

1995-1998, la presentació del qual va tenir un considerable ressò a la premsa catalana. Aquest llibre mostra una fotografia molt més detallada sobre els saldos comercials territorials a l'estat espanyol de la que tradicionalment presentava la Fundació de les Caixes d'Estalvis Confederades (Funcas), al mateix temps que presenta els saldos comercials de les autonomies amb la resta del món.

A la pàgina 33 es presenta un mapa de les "dues Espanyes" (expressió literal), segons sigui el seu saldo comercial territorial deficitari o superavitari. Així, Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears apareixen com la principal àrea exportadora dins de l'estat, amb un saldo comercial mitjà superavitari entre 1995 i 1998 de quasi 1,5 bilions de pessetes anuals. De la mateixa manera, Aragó, el País Basc, Navarra i Galícia apareixen també amb superàvits comercials, per bé que molt menors. Pel que fa a les regions que importen més béns que no pas n'exporten, figuren per ordre de volum de dèficits comercials Andalusia, Madrid, les dues Castelles i Extremadura.

En aquest debat cal fer constar que els saldos comercials no tenen res a veure amb els saldos fiscals i que, de fet, en la balança de pagaments d'un país els saldos comercials figuren en la balança comercial, mentre que els saldos fiscals figuren en la balança de transferències. Els saldos comercials sempre presenten contrapartida, segons l'habitual esquema comptable de la partida doble (entrada contra sortida, el famós "deure contra l'haver" del llibre diari inventat pel monjo benedictí

Intercanvis comercials entre autonomies, any 1998

En % del total estatal

	Exportacions	Importacions
Andalusia	5,81	12,42
Aragó	7,02	6,70
Astúries	3,03	2,35
Canàries	0,94	2,35
Cantàbria	1,57	1,55
Castella i Lleó	6,29	5,97
Castella - La M.	3,70	4,88
Extremadura	1,56	1,28
Galícia	5,79	3,70
Madrid	8,77	10,08
Múrcia	3,11	3,20
Navarra	3,29	2,84
País Basc	6,61	6,26
La Rioja	1,52	1,30
Catalunya	27,76	21,97
País Valencià	12,81	10,29
Balears	0,42	2,88
Euram	41,06	35,14
Estat espanyol	100	100

SOLEDA PUÉRTOLAS

Si s'exporta un cotxe de Martorell a Madrid, entren diners perquè ha sortit una mercaderia. Si una ONG, en canvi, fa una donació a un país africà, surten diners sense que entri res a canvi.

Luca Pacciolo al segle XIV), mentre que els saldos fiscals no signifiquen cap contrapartida. Si, per exemple, s'exporta un cotxe de Martorell a Ma-

drid, entren diners a Catalunya perquè al mateix temps ha sortit una mercaderia cap a la capital. Quan una ONG de Barcelona, en canvi, fa una transferèn-

Els saldos comercials presenten contrapartida, al contrari dels fiscals

cia de diners a un país africà, surten diners sense que entri res a canvi.

Tampoc els fons agraris europeus que subvencionen cada any cultius diversos no tenen contrapartida: no s'ha d'enviar la collita a Brussel·les, es paga una quantitat per hectàrea conreada sense controlar-ne ni tan sols la collita; semblantment, els fons de cohesió de la UE són també classificats en la balança de transferències, ja que són diners destinats a finançar infraestructures en un país sense que en surti res a canvi. (Una altra cosa és que, després, les obres i els trens s'encarreguin principalment a empreses alemanyes, amb la qual cosa hi ha un cert retorn per al principal país contribuent dels fons europeus.) Un dèficit fiscal, per tant, no finança un superàvit comercial.

Ramon Tremosa

El fals debat de les metodologies de càlcul

Un altre pretext utilitzat des de l'estat per no publicar les balances fiscals és el de la dificultat d'establir un mètode de càlcul. Un debat fals, ja que la mateixa UE el té resolt.

Catalunya apareix com a principal contribuent net de recursos a l'estat en volum (-7% del seu PIB anual de mitjana dels cinc anys), les Illes Balears ho és en percentatge del PIB (-7,5% del seu PIB anual) i després ho són Navarra, el País Valencià i el País Basc (-3,5%, -2,5% i -1,6% del seu PIB anual respectivament). El saldo de la balança fiscal de la comunitat de Madrid, en canvi, presenta una aportació de tan sols -0,09% del PIB anual madrileny: balança fiscal equilibrada o "dèficit fiscal zero" (vegeu el gràfic 1), mentre

que les dues comunitats forals són contribuents netes. Aquestes balances han estat calculades amb el més precís i rigorós mètode de càlcul del flux monetari.

A final de gener d'enguany, el grup d'experts de la Generalitat de Catalunya va actualitzar la balança fiscal de Catalunya amb l'estat espanyol per al període 1999-2001.

Segons les dades de la Conselleria d'Economia, en els anys 2000 i 2001 s'arriba al 9,4% i al 9,2% de dèficit fiscal en percentatge del PIB, una xifra una mica inferior als 12.000 milions